

Ústecký kraj

Katastrální výměra: 5 335 ha

Počet obyvatel: 572 992

Adresa URL: www.kr-ustecky.cz

Ústecký kraj

Příznivé geologické podmínky na území Ústeckého kraje lákaly k osídlení již v prehistorickém období, kdy zde žily tlupy lovců mamutů ve starší době kamenné, v neolitu zemědělci kolem řek Ohře a Labe a kolem změny letopočtu postupně Kelti a Germáni.

V souvislosti s příchodem Slovanů se v pověstech objevují jména jednotlivých kmenů usazených kolem skutečně doložených hradů, které se od 10. století stávaly centry hradeckých okrsků přemyslovských Čech. V následujících stoletích se v kraji upevňuje systém církevní a šlechtické držby, mezi nejdůležitější patřila litoměřická kapitula založená již roku 1057 a rody Berků z Dubé, Vartemberků, Hrabšiců a Zajíců z Házmburka, od počátku 13. století vzniká síť královských měst Žatec, Louny, Most, Ústí nad Labem, Litoměřice.

Od 2. poloviny 15. a v 1. polovině 16. století získává na významu město Litoměřice, které se postupně stává nejvýznamnějším městem v severních Čechách.

Jako většina Čech utrpěl kraj silně během 30leté války. Vypálení protestantského kostela v Hrobu u Teplic je považováno za jednu z jejích hlavních příčin. Celková situace za následné rekatolizace vedla i zde k řadě selských povstání, která byla potlačena. Přes silný nábožensko-politický útlak se kraj v době barokní značně rozvíjel, a to nejen v oblasti kultury, ale i průmyslu, jsou zakládány jedny z prvních manufaktur a vzniká řada stavebních památek.

Zdárný rozvoj byl kolem poloviny 18. století omezen řadou válek o dědictví rakouské, krajem táhla neustále vojska buď rakouská nebo pruská. I zde vedlo zrušení nevolnictví a posléze roboty k silnému rozvoji průmyslu.

Kraj byl před 2. světovou válkou odtržen od vnitrozemí a připojen k Německu, neboť zde vždy silnou roli hrálo německé obyvatelstvo. Snad nejvíce ovlivnily vývoj území Ústeckého kraje události po skončení 2. světové války, kdy v rámci prosazování principu kolektivní viny došlo k vyhnání německého obyvatelstva a k osídlení území Čechy, Slováky, volyňskými Čechy a Rómy. Naprostá většina nových osídlenců neměla k území žádné kulturní vazby a jejich nevyhraněný vztah k regionu vedl k otupění a lhostejnosti vůči centrálně prosazované politice vedoucí prakticky k devastaci území.

Po roce 1989 hospodářská a sociální transformace probíhala bez regionální politiky vlády a bez systematického působení rozhodujících subjektů v kraji. Ekologickými programy se podařilo podstatně zredukovat znečišťování ovzduší a vod. Neřešeným specifickým fenoménem zůstávají staré ekologické zátěže způsobené zejména důlní činností.

V příhraničních okresech dnešního Ústeckého kraje se v posledních letech výrazně zlepšilo životní prostředí. Uhelne elektrárny jsou odsířeny, díky novým čistíčkám odpadních vod je Labe poměrně čistou řekou, jsou omezovány chemické výroby, které znečišťovaly životní prostředí. Ekologická hlediska, odpovídající standardu Evropské unie, jsou určující pro další průmyslovou výrobu.

Ústecký kraj je nesmírně bohatý přírodními krásami. Má Krušné hory, České středohoří, Lužické hory, zajímavé skalní útvary Tiských stěn a Česko-saského Švýcarska i půvabnou labskou

vodní cestu s Portou Bohemicou. Oplývá léčivými prameny (Lázně Teplice, Bílina) i termálními prameny (koupaliště v Ústí nad Labem a v Děčíně). Má po celém svém území mnoho nádherných historických památek, hradů a zámků. I sportovně zaměřeným návštěvníkům má co nabídnout – například autodrom či hipodrom v Mostě. Jsou zde bohaté možnosti pro sport, turistiku a rekreaci. K jednotlivým oblastem Ústeckého kraje zde tedy připomeňme formou výčtu klenoty architektonické i přírodní.

Litoměřicko je známé jako Zahrada Čech. Nalezeneme zde památnou horu Říp, České středohoří s Milešovkou, zámky Ploskovice a Libochovice, vodní hrad Budyně nad Ohří, hrádek Helfenburk, rozhledny Lovoš, Mostná hora a Varhošť. Královské město Litoměřice se pyšní překrásným historickým náměstím a sklepeními. Terezín, unikát pevnostního stavitelství z 18. století, sehrál nevděčnou úlohu v moderních dějinách Evropy. Muzeum ghetta, Židovský a Národní hřbitov, Malá pevnost jsou smutnou připomínkou novodobé historie města. Historické město Ústěk vyniká sklepeními tesanými do pískovce, Roudnice nad Labem byla od 14. století letním sídlem pražských arcibiskupů. Její raně barokní zámek je největším ve střední Evropě.

Na Děčínsku, ráji turistů, nalezneme Labské pískovce, Národní park České Švýcarsko a Lužické hory. Oblast je plná obnovených vyhlídek a rozhleden: Sněžník, Tanečnice, Vlčí hora, Ploučnická vyhlídka, Belvédér. Návštěvníky přitahují půvabné zámky v Děčíně, Benešově nad Ploučnicí a v Jílovém, zajímavé zříceniny hradů Tolštejn a Vrabinec, Skalní hrady, Falkenštejn, Šaunštejn, Chřibský hrádek. Za zmínku stojí i Hřensko, odtud se otevírá přístup do strmých soutěsek říčky Kamenice. Starobylý Rumburk a Tkalcovské domky (vesnická památková rezervace) a areál bývalého kapucínského kláštera. V obci Chřibská je v provozu nejstarší sklářská huť v Čechách. Oblast Ústecka proslula jako kolébka české státnosti, podle legendy právě ze Stadic povolala kněžna Libuše na český trůn Přemysla Oráče. Zahrnuje dvě chráněné krajinné oblasti – České středohoří a Krušné hory i různorodé historické památky – zámky Krásné Březno, Trmice, Velké Březno a hrad Střekov. Také kostel Nanebevzetí Panny Marie v centru Ústí nad Labem se šikmou věží. Půvabné pohledy na labské údolí můžete shlédnout z Erbenovy rozhledny, z Nakléřova, Blanska a z Dubiček. Lidové stavitelství charakterizuje skanzen v Zubrniciích s dochovanými památkami již zaniklé vesnické architektury. Nároční turisté jistě naleznou potěšení v lyžařském středisku Telnice, či na termálním koupališti Brná.

Nalezenete tu i ceněné moderní stavby – například Mariánský most v Ústí nad Labem.

Teplíčko proslulo jako oblast termálních zřidel. Lázeňství v Teplicích, Bílině a Dubí lákalo i slavné osobnosti – J. W. Goetha, L. van Beethovena, F. Chopina, F. Liszta. Mezi poklady české architektury se řadí zámky v Teplicích a v Duchcově, kde na sklonku života pobýval i známý milovník Casanova, barokní Lobkovický zámek v Bílině, lovecký zámeček Dvojhradí, hrad Sukoslav, Rýzmburk, cisterciácký klášter v Oseku. Populární je i Komářův vížka v 809 metrech nadmořské výšky, kam jede sedačková lanovka, moderní fantazijní fontány v Teplicích, i historické Zámecké náměstí s morovým sloupem od Matyáše B. Brauna.

Severočeská filharmonie šíří věhlas Teplic doma i v zahraničí. Mezi další unikáty oblasti patří výroba světoznámého cibulákového porcelánu v Dubí.

Lounsko je známé jako nejúrodnější chmelařská oblast. Sedmisetletá tradice pěstování chmele, s věhlasnou zdejší odrůdou, žateckým červeňákem. Nalezenete tu nejen chmelnice, ale i odkaz řemeslného mistrovství našich předků v podobě chrámu Nanebevzetí Panny Marie a kapucínského

kláštera v Žatci, zámku Krásný Dvůr, barokního zámku Líčkov, zbytků jednoho z nejstarších klášterů v Čechách v Panenském Týnci nebo třeba kostelíčku v Cítolibeč s mimořádnou akustikou. Chloubou Loun je kostel sv. Mikuláše, vrcholná stavba české pozdní gotiky. Staletý dub v Peruci zase připomíná Jiráskovy Staré pověsti české, zajímavý je i archeologický skanzen Březno. Mostecko bylo dříve krajinou zdevastovanou v důsledku uhelné těžby. Dnes se sem vrací příroda a s ní i život. Těžba nerostů a hnědého uhlí zde probíhala už od 15. století. Došlo zde k unikátnímu přesunu děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Mostě, který doslova utekl před svou zkázou. Rekonstruovaný Hněvín se stal dominantou místní krajiny. Vodní nádrž Benedikt, hipodrom či vinice v Chrámčích vyrostly na rekultivovaných plochách. V rekreační oblasti Chomutovska je třeba jmenovat areál na Kamencovém jezeře nebo vodní nádrž Nechanice. Mezi místní architektonické klenoty patří kostel sv. Kateřiny z roku 1252 a také františkánský klášter s kostelem 14 svatých Pomocníků v Kadani. Barokní morový sloup a lví fontánu ze 17. století obdivují turisté v Klášterci nad Ohří. Mezi specifika této oblasti patří minerální pramen Eugenie, objevený roku 1883, muzeum porcelánu v Klášterci nad Ohří. Sousedstvím se SRN je Ústecký kraj „vstupní branou do Evropské unie“.

OKRESY

Okresní úřady na území České republiky ukončily svoji činnost 31. prosince 2002, takže od 1. ledna 2003 představují okresy pouze územní obvody policie, soudů a některých jiných státních institucí.

V Ústeckém kraji jsou tyto okresy:

Chomutov
Děčín
Litoměřice
Louny
Most
Teplice
Ústí nad Labem

SPRÁVNÍ OBVODY

Obce s rozšířenou působností představují nový typ obcí vykonávajících státní správu v přenesené působnosti. Jsou obcemi s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. V jimi spravovaném území se nacházejí i obce s pověřeným obecním úřadem.

V Ústeckém kraji jsou tyto správní obvody obcí s rozšířenou působností:

Bílina
Děčín
Chomutov
Kadaň
Litoměřice
Litvínov
Louny
Lovosice
Most

Podbořany
Roudnice nad Labem
Rumburk
Teplice
Ústí nad Labem
Varnsdorf
Žatec

